

Nākotnes risinājumi vides pieejamības problēmai senioru dzīvesvietā: jaunas lietotnes izmēģinājums Latvijā projekta INNOVAGE ietvaros

Signe Tomšone, Zane Liepiņa, Liene Saukuma

*Rīgas Stradiņa universitāte,
Rehabilitācijas katedra, Latvija*

Ievads. EK 7. ietvarprogrammas projekta INNOVAGE misija ir tuvināt sabiedrības vajadzībām augstas kvalitātes zinātnisko ekspertīzi novecošanas jautājumos un aktīvi iesaistīt seniorus, lai noteiktu un radītu inovatīvas pieejas dzīves kvalitātes un labklājības uzlabošanai, cilvēkiem novecojot. Pētījumi par veselību un mājokli norāda, ka pieejamība var pozitīvi ietekmēt veselīgas dzīves ilgumu, jo pieejama mājas vide un tuvākā apkaime atbalsta ikdienas aktivitātes, mobilitāti un sociālo līdzdalību lielā vecumā.

Lai seniori varētu aktīvāk iesaistīties lēmumu pieņemšanā par savu aprūpi un mājokli, viens no INNOVAGE projekta uzdevumiem ir radīt IT rīku, kas potenciāli varētu palīdzēt viņiem kļūt par aktīviem partneriem mājokļa piedāvājuma izvēlē.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Lai pārbaudītu un tālāk attīstītu interaktīvu un lietotājam draudzīgu IT rīku – lietotni planšetdatoram, tika organizēti lietotnes izmēģinājumi Zviedrijā un Latvijā. Lietotnes prototips tika izstrādāts, balstoties uz pētnieciskā projekta pirmajā etapā izstrādāto specifikāciju.

Izmēģinājumu Latvijā vadīja divi pētnieki. Individuālās sesijās un grupas diskusijā piedalījās 10 seniori, kuri atbilda grupas izveides stratēģiskajiem pamatprincipiem – atšķirīgs ģimenes stāvoklis un funkcionālās spējas, dzīvesvieta Rīgas pilsētā. Dalība izmēģinājumā bija brīvprātīga, un personai bija tiesības izstāties no grupas jebkurā izmēģinājuma fāzē. Lietotnes izmēģinājums notika pēc sagatavota strukturēta plāna – 2 individuālās sesijas ar katru dalībnieku un noslēguma diskusija grupā. Sesijas tika ierakstītas audio un video formātā, kā arī pētnieks reģistrēja informāciju piezīmju veidā.

Rezultāti. Lietotnes izmēģinājumā Latvijā piedalījās 5 vīrieši un 5 sievietes, vidējais vecums – 74,8 gadi (67–82 gadi), pašreizējā dzīvesvietā dzīvo vidēji 28,3 gadus (10–42 gadus). Ikdienā visi dalībnieki lieto mobilos tālruņus ar ciparu klaviatūru, diviem dalībniekiem bija pieredze lietot viedtālruņus. Dalībniekiem bija datora lietošanas prasmes, bet datora lietošanas biežums atšķirīgs (vidēji 17 dienas mēnesī), un neviens dalībnieks iepriekš nebija lietojis planšetdatorus.

Lietotnes izmēģinājumā dalībnieki veiksmīgi izpildīja paredzētos uzdevumus, par spīti pieredzes trūkim. No lietotnes piedāvātajām divām pamatfunkcijām – potenciālo vides barjeru noteikšana, pamatojoties uz personas funkcionālo profilu un iespēju meklēt citu dzīvesvietu – dalībnieki atzina, ka pirmā Latvijas kontekstā ir daudz būtiskāka un lietotne sniedz nozīmīgu informāciju par mājas vides pieejamības jautājumiem.

Secinājumi. Cieši sadarbojoties ar potenciālajiem lietotājiem, pētnieki labāk izprata senioru vajadzības un viedokli par vides pieejamību dzīvesvietā, kas ir būtiski lietotnes tālākās izstrādes procesā. Izmēģinājuma pētījums parādīja, ka seniori Latvijā izrāda interesi par vides pieejamības problēmām dzīvesvietā un to iespējamiem risinājumiem.